

ÚSTŘEDNÍ VOJENSKÁ NEMOCNICE

...od nemoci ke zdraví...

Přístup k pacientům se od roku 1989 zásadně změnil,

říká vedoucí lékař oddělení všeobecných interních lůžek

MUDr. ILJA KOTÍK

Oddělení všeobecných interních lůžek v Ústřední vojenské nemocnici v Praze poskytuje svým pacientům terapeutické a diagnostické postupy, odpovídající současným trendům v medicíně vnitřního lékařství. Náplní činnosti je specializovaná diagnostická péče, pregraduální a postgraduální výuka a aplikovaný výzkum.

Oddělení úzce spolupracuje s dalšími specializovanými pracovišti interní kliniky ÚVN a s dalšími odbornými odděleními v rámci Ústřední vojenské nemocnice v Praze-Střešovicích. Funkční vazba spojuje oddělení s tzv. komplementem, tj. s radiodiagnostickým oddělením, s patologicko-anatomickým oddělením, s hematologickou a biochemickou laboratoří atd.

Oddělení všeobecných interních lůžek vede od roku 1992 MUDr. ILJA KOTÍK (1947).

Pane primáři, byl jste po řadu let osobním lékařem prezidenta České republiky a stál jste v čele jeho lékařského konzília. Václav Havel v té době prošel několika vážnými onemocněními. Jak vzpomínáte na dobu svého působení ve službách prezidentské kanceláře?

Život běží rychle. Uvědomil jsem si to nedávno při rozhovoru s mladými lékaři. Když jsme mluvili o otázkách, jež souvisely s touto mou funkcí, řekli mi, že si na období, kdy jim bylo šestnáct a měli jiné starosti, ani moc nevzpomínají. Zpětně se na tyto události vzpomíná již lépe. Prolínaly se v nich jak ty velmi dramatické, tak i některé zajímavé zážitky. Stresové prožitky se časem maličko zahlazují. Dovedete si jistě představit, jak jsem se asi cítil, když jsem měl začít pečovat o prezidenta republiky, který trpí zhoubným onemocněním, jež mělo v té době až v devadesáti procentech

nepříznivou prognózu. Nějak se musíte vyrovnat s obrovskou odpovědností za zdraví osobnosti, která je v povědomí nejen všech občanů České republiky, ale prakticky celého světa! Pana prezidenta jsem tedy převzal krátce po operaci, kterou provedl prof. MUDr. Pavel Pafko. Rodina pana prezidenta si pak zvolila léčení v Ústřední vojenské nemocnici. Její ředitel se mně jednoho dne zeptal, zda bych byl ochoten – protože jako internista mám k takovému úkolu nejbližší - péči o pana prezidenta vzít na svá bedra. To je úkol nanejvýš čestný, jaký se neodmítá, zvláště když jsem byl vojákem.

Pokládal jsem tehdy za zázrak, že v obou případech těžkého onemocnění se podařilo nepříznivou situaci změnit...

Ano, při tak závažných onemocněních, která pan prezident prodělal, se všechno mohlo vyvíjet nepříznivě. Mohlo to dopadnout špatně. Každé léčení na jednotkách intenzivní péče nebo na anesteticko-resuscitačních odděleních, zvláště během řízené ventilace, bylo provázáno kritickým stavem. Tak tomu bylo i při závažném střežném onemocnění, které vzniklo nečekaně v Rakousku. Tam odjel pan prezident beze mne, nebo v té době považoval moji přítomnost za zbytečnou (šlo totiž vlastně o dovolenou, a před odjezdem byl Václav Havel v pohodě).

Z ryze medicinského hlediska jsme sice na ledacos zvyklí, ale ve své funkci jsem byl od počátku pod neustálým tlakem médií; to bylo vyčerpávající. Novináři a redaktoři jsou různí. Kromě těch solidních existuje ohromné množství bulváru, a ten nezajímá běžná informace o zdravotním stavu. Hned můj první styk s redaktory měl tento charakter: nevinný rozhovor o tom, že jsem převzal pana prezidenta do lékařské péče, byl pojat úplně jinak, než jsem uvedl. A

tak jsem se ze sdělovacích prostředků dozvěděl, že nemám zájem o prezidentskou předchozí zdravotní dokumentaci, že nehodlám komunikovat s jeho původním ošetřujícím lékařem, atd. To samozřejmě nebyla pravda. Získat veškeré informace bylo pro mne důležité. Ale – jak asi víte – předávání dokumentace z jiných zdravotnických zařízení je i z právního hlediska vždycky problémem – a to u každého nemocného...

T o jsem ale ještě nevěděl, co mě teprve v budoucnu čeká. Otázky měly i politický podtext (například: *Kdy odstoupí pan prezident ze své funkce?*). Ztrácel jsem soukromí. Telefonovali mi během víkendu, svátků, dovolené, v noci – a než jsem si změnil číslo pevné linky, i mé manželce, někdy s agresivním podtónem. Používali nejrůznější finty, jak mne „dostat“; forma byla různá – od „vypnutých mikrofonů a kamer“ až po neoficiální telefonáty, které údajně „nejsou součástí reportáže“.

V Ústřední vojenské nemocnici v Praze-Střešovicích působíte od roku 1977. A předtím?

Studoval jsem na fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy a promoval jsem v roce 1972. Po promoci jsem krátkou dobu působil na gynekologicko-porodnickém oddělení v chomutovské nemocnici, a po několika měsících jsem nastoupil k výkonu základní vojenské služby jako posádkový lékař v Karlových Varech. Vzhledem k tomu, že jsem tam nedostal slíbený byt, rozhodl jsem se nakonec po poradě s manželkou přijmout nabídku stát se vojákem z povolání – s tím, že jsem téměř okamžitě dostal byt v Karlových Varech. Protože jsem tehdy byl krátce ženat, bylo mou prioritou – kromě budování profesní pozice – i budování „rodinného hnízda“. Prostě jsme chtěli být se ženou spolu. Proto jsme byli

ochotni odejít z Prahy kamkoliv. Krátce poté, co manželka získala zaměstnání ve Varech a co jsme si zařídili byt, musel jsem se začít věnovat postgraduálnímu studiu, jež bylo u vojáků - lékařů velmi rozsáhlé. V praxi to opět znamenalo odloučení od „rodinného krbu“. Sotva jsem absolvoval chirurgické „kolečko“ ve vojenské nemocnici v Plzni, jezdil jsem do Prahy na I. vnitřní oddělení v Ústřední vojenské nemocnici. Potom následovala předatestační příprava na Vojenské lékařské akademii v Hradci Králové, kde jsem také získal atestaci I. stupně z vnitřního lékařství. Po celou dobu jsem stážíval na interním oddělení v ÚVN, což mi velmi vstřícně umožnil můj tehdejší posádce vý velitel. Profesi pozici jsem si tedy pomalu budoval, ale na úkor rodinného života. Se ženou jsme se totiž vídali jen o víkendech, a ani to ne pravidelně. O narození obou synů jsem se vždy dozvěděl jen po telefonu, a nikdy se mi nepodařilo „být u toho“.

V aši specializaci byla už tehdy kardiologie?

Nikoliv. Jak jsem již uvedl, musel jsem nejprve získat atestaci z vnitřního lékařství. Kardiologie mi začala být blízká během mých stáží na interním oddělení v Praze, kde byla tehdy kardiologie na velmi vysoké úrovni. Rozvíjela se zde jednak kardiokirurgie (ale pro tu, přestože mě lákala, jsem byl grácilní), jednak zde začala vznikat první koronární jednotka, která byla vybavena velmi dobrou monitorovací technikou (paradoxně získanou od americké firmy GENERAL ELECTRIC), takže bylo možné účinně léčit např. poruchy srdečního rytmu u pacientů se srdečním infarktem. Tím se u těchto pacientů výrazně snižovala hospitalizační úmrtnost. Líbilo se mi, že to není „obyčejná rutinní“ interna, a že život ohrožující stav lze efektně řešit defibrilací; dokonce se zaváděly zevní kardiostimulátory a začalo se s katetrizací koronárních cév a chlopenních vad.

V roce 1977 jsem se rozhodl požádat o přeložení do Prahy. To v té době vůbec nebylo jednoduché. Při přijímacím pohovoru se mě tehdejší ředitel nemocnice generál MUDr. Szabo zeptal, co chci dělat. Mému přání pracovat na interním oddělení se jen suše zasmál a řekl: *To jsou mi nápady! Tady máme všechno plné...* A navrhl, že mě zařadí na patologii. Na mou námitku, že jsem získal atestaci z interny, poznamenal: *To je přeci úplně jedno. My potřebujeme patologa.* Nakonec to

Na pracovní cestě s Václavem Havlem v USA

přece jenom dopadlo dobře a byl jsem přijat na interní ambulanci. Zklamání z toho, že jsem nebyl přijat na lůžkové oddělení, bylo kompenzováno tím, že ambulanci vedl MUDr. Jan Háša, velmi příjemný, vzdělaný a inteligentní pán, který sem byl – tak trochu z trestu za své politické názory – „odsunut“. Nebránil mi, když jsem po roce znovu požádal o přeřazení na I. interní oddělení, které v té době vedl prof. MUDr. Vladimír Dufek, Csc. Tento šéf mi nakonec umožnil, abych se přes klasické oddělení dostal na vytouženou koronární jednotku. Tady jsem postupně prošel všemi funkcemi – od ordináře před vedoucího jednotky intenzivní péče až k funkci zástupce primáře. V roce 1992 jsem byl jmenován do funkce primáře I. vnitřního oddělení, aniž bych o to usiloval.

V té době byla v ÚVN tři interní lůžková oddělení. Ta měla kromě všeobecně interních lůžek specializované části. III. vnitřní oddělení se specializovalo na nefrologii a dialyzační metody, II. oddělení na gastroenterologii a rozvíjení endoskopických metod, I. oddělení na kardiologii, která se stala mým celoživotním osudem.

Po roce 2004 jste se významným způsobem podílel na transformaci původních vnitřních oddělení ÚVN do podoby I. interní kliniky Lékařské fakulty UK. V čem ta transformace spočívala a proč k ní došlo?

Nyní jsme I. interní klinikou Lékař-

ské fakulty Karlovy univerzity a ÚVN. Vždy jsem toužil po tom, aby se naše interní oddělení stala i klinikou: Můj podnět přijal za svůj a dotáhl dho k úspěšné realizaci doc. MUDr. Miroslav Zavoral, PhD. Tak došlo ke spojení všech tří interních oddělení a interní ambulance pod jednu „střechu“, s tím, že jim byly ponechány původní specializace. V rámci kliniky působí samostatné kardiologické oddělení s koronární jednotkou, gastroenterologické oddělení s moderním endoskopickým pracovištěm a s metabolickou jednotkou, nefrologické oddělení s dialyzační jednotkou a interní ambulance s jednotlivými poradnami. Nově vzniklo oddělení všeobecně interních lůžek. Ale rozčlenění pracovišť je rozsáhlé. Stali jsme se tedy součástí výukové báze I. lékařské fakulty UK. Připravujeme mediky např. před státními zkouškami, ale máme tu i mladší studenty, kteří u nás každoročně absolvují povinné stáže apod. Já jsem po odchodu do důchodu (i vojenského) už přenechal místo na kardiologii mladším, a intenzivní medicíně se už aktivně nevěnuji. Mám radost, že kardiologové mají možnost dalšího růstu a že v této oblasti zvládají daleko složitější léčebné i diagnostické metody, než jaké jsem znal já a moji vrstevníci.

(ed)

Druhou část rozhovoru s MUDr. Iljou Kotíkem otiskneme v příštím čísle